

INICIATIVES I TENDÈNCIES DE L'EDICIÓ ELECTRÒNICA DE LA LITERATURA CIENTÍFICA: ACCÉS OBERT (*OPEN ACCESS*)

Concha Muñoz Tinoco

Hospital Ramón i Cajal. Biblioteca
cmunoz.hrc@salud.madrid.org

Resum

L'edició electrònica suposa un canvi en la cadena editorial tradicional, en conceptes com l'emmagatzemament i la distribució de l'article científic, passant de l'arxiu físic a l'arxiu virtual, i afecta tots els processos intermedis.

Tractarem de les noves tendències en l'edició electrònica de les revistes científiques, des dels diversos projectes i iniciatives d'*accés obert* i d'*accés gratuït*. En relació amb aquest últim aspecte, tractarem dels directoris i dipòsits d'arxius oberts (*Open Archive Initiative*) disponibles a Internet.

Quan parlem d'edició electrònica de revistes científiques és necessari aclarir alguns elements: 1) revistes nascudes des del model *Open Access*, 2) revistes que combinen distribució comercial amb embargament temporal de la distribució lliure a Internet.

Veurem que hi ha més avantatges que inconvenients en aquesta nova política d'edició, i seran els investigadors els que s'hauran d'anar adaptant al canvi cultural que suposa aquesta nova manera de publicar els seus treballs.

Finalment analitzarem com editors, distribuïdors d'informació i biblioteques, estan obligats a modificar els seus sistemes d'edició, de distribució i de gestió de la informació.

Paraules clau

Publicació científica, revistes electròniques, accés obert, arxiu obert, dipòsits, autoarxivament, biblioteques digitals

---

Resumen

La edición electrónica supone un cambio en la cadena editorial tradicional, en conceptos como el almacenamiento y la distribución del artículo científico, pasando del archivo físico a archivo virtual, y afectando a todos y cada uno de los procesos intermedios.

Trataremos de las nuevas tendencias en la edición electrónica de las revistas científicas, desde los distintos proyectos e iniciativas de *acceso abierto* y *acceso gratuito*. En relación con esto último trataremos de los directorios y repositorios de archivos abiertos (*Open Archive Initiative*) disponibles en Internet.

Al hablar de edición electrónica de revistas científicas es necesario aclarar algunos elementos: 1) revistas nacidas desde el modelo *Open Access*, 2) revistas que combinan distribución comercial con embargo temporal de la distribución libre en Internet.

Veremos que las ventajas son más que los inconvenientes en esta nueva política de edición, y serán los investigadores los que se irán adaptando al cambio cultural que supone esta nueva forma de publicar sus trabajos.

Por último analizaremos cómo editores, distribuidores de información y las bibliotecas, están emplazados a modificar sus sistemas de edición, distribución y gestión de la información.

Palabras clave

Publicación científica, revistas electrónicas, acceso abierto, archivo abierto, repositorios, auto-archivo, bibliotecas digitales

---

Abstract

Electronic publishing implies a change in the traditional publishing chain, for such concepts as storage and distribution of the scholarly article, going as it does from the physical to the digital archive, and affecting all processes in between.

We will deal with the new trends in electronic publishing of scholarly journals, from the many and varied projects and initiatives of Open Access and Free Access. Regarding the latter, we shall speak about Open Access directories and repositories (Open Archive Initiative) available on the Internet.

When we speak of electronic publishing of scholarly journals, some points need to be clarified: 1) journals born under the Open Access model, 2) journals that combine commercial distribution with a temporary embargo period before their free distribution over the Internet.

We shall see that the advantages outnumber the drawbacks with this new publishing policy and it will be the researchers themselves who must adapt to the cultural changes involved in this new form of publishing their works.

The article concludes with an analysis of how publishers, information distributors and libraries have been obliged to modify their systems of publishing, distribution and management of information.

Key words

Scholarly publishing, electronic journals, open access, open archives, repositories, self-archiving, digital libraries

---

1. Introducció

L'edició electrònica suposa un canvi en la cadena editorial tradicional, en les funcions de selecció, revisió i edició dels articles enviats pels investigadors, així com en l'emmagatzemament i la distribució de l'article científic per comercialitzar-lo, passant de l'arxiu físic a l'arxiu virtual, i afectant tots i cada un dels processos intermedis. Per tant, el canvi de suport de l'impres a l'electrònic, canvi aconseguit per les tecnologies de la informació i comunicació, ha promogut que es qüestioní el model i estiguem en fase de revisió profunda de l'edició de les revistes científiques tradicionals.

Els autors busquen el prestigi dels seus treballs associant-lo al fet d'aparèixer en revistes sotmeses a la revisió de reconeguts comitès científics. El que bàsicament rep un autor a través de la publicació és el reconeixement intel·lectual de la comunitat científica, la possibilitat de promoció professional i facilitar l'accés a finançament en futurs projectes d'investigació, al marge de la repercussió acadèmica i social de la publicació. A canvi, les editorials ofereixen als autors mecanismes d'avaluació o revisió per parells que assegurin un cert nivell de qualitat i protecció legal dels drets d'autor. L'editor disposarà dels drets de reproducció, distribució, comunicació pública i transformació.

La publicació acadèmica tradicional continuarà sent l'opció preferida per un sector d'investigadors, sempre que aquest tipus de publicació sigui l'única considerada vàlida pels comitès d'avaluació, reconegudes i acceptades en els canals de difusió i que proporcionin la visibilitat derivada de les bases de dades bibliogràfiques. Per tant, els autors tendeixen a triar les revistes en què volen publicar treballs segons el prestigi que tinguin, la qualitat de l'arbitratge, l'alt factor d'impacte i la difusió internacional (Nelly, 1999). El medi està canviant, però les for-

ces del mercat i les formes de negoci editorial no deixen d'exercir un control important sobre el sistema formal de comunicació acadèmica.

L'any 1993 hi havia 41 revistes electròniques a Internet i cinc anys més tard ja n'hi havia diversos milers.

No podem deixar d'assenyalar que l'edició electrònica —igual que durant els últims cinquanta anys ha ocorregut amb l'edició científica en general— està en mans d'un grup triat d'editorials, que formen el *lobby* Scientific, Technical and Medical (STM) <<http://www.stm-assoc.org/members/index.php>> (Hitchcock, Carr i Hall, 1998). Els més grans —Elsevier, Kluwer, Springer, John Wiley, etc.—, així com els editors sense ànim de lucre (universitats, societats científiques, etc.) que necessiten suports institucionals i fins i tot polítics per poder posar en marxa els seus projectes, són els determinants de la política editorial.

Els preus de les subscripcions a les revistes científiques s'han duplicat en les últimes dècades mentre que els pressupostos de les biblioteques no han crescut al mateix ritme, per la qual cosa les seves col·leccions han quedat per sota de les necessitats dels investigadors. Això ha provocat un desequilibri entre el nombre de treballs publicats, els títols de publicacions científiques i la capacitat de les biblioteques tradicionals per satisfer la demanda d'accés als originals (Gallart Marsillas, 2003).

La incidència de les tecnologies aplicades a les revistes científiques no ha impactat de la mateixa manera en totes les disciplines, depèn del camp d'investigació. Així, en el camp de la física, les matemàtiques i la informàtica, des d'inici dels anys noranta, van considerar que el principal mètode per informar sobre noves troballes als investigadors eren els *preprints* recollits al servidor arXiv de la Cornell University Library <<http://arxiv.org/>>, que emmagatzema actualment més de 352.936 documents. Les ciències socials i les humanitats són les disciplines menys afectades per les tecnologies

Els antecedents a les iniciatives d'*Open Access* (OA) tenen relació directa amb l'anomenada crisi de les revistes científiques iniciada a mitjan 1980 a causa de l'increment en els costos de les subscripcions, unit a la congelació dels pressupostos de les biblioteques i dels centres de documentació amb la creixent cancel·lació de subscripcions (Van Marle, 1994). Això, unit a la irrupció d'Internet com a mitjà d'accés a la informació va fer que les editorials tradicionals, a mitjan 1990, editessin les revistes científiques en format electrònic, les comercialitzessin en ambdós formats, i proporcionessin els avantatges de l'edició electrònica com la rapidesa de distribució, de difusió i d'edició, menor cost d'edició, capacitat multimèdia, interacció autor/lector i una altra sèrie de valors afegits o serveis com a alertes bibliogràfiques, subscripció a perfils temàtics o la recepció per correu electrònic dels sumaris, per esmentar-ne només alguns.

Aquestes circumstàncies han provocat en els últims anys una reacció en cadena de científics i institucions, que ha donat lloc a iniciatives i propostes basades en Internet, i s'han denunciat la falta d'accessibilitat a les publicacions per causa de les barreres econòmiques imposades per les editorials.

S'entén per *accés obert* a la literatura científica que estigui disponible gratuïtament a la xarxa d'Internet, perquè qualsevol usuari la pugui llegir, descarregar, copiar, distribuir o imprimir, amb la possibilitat de buscar o enllaçar al text complet de l'article, recórrer-lo per a una indexació exhaustiva, usar-lo com a dades per alimentar programari, o utilitzar-lo per a qualsevol altre propòsit legal, sense altres barreres financeres, legals o tècniques diferents de la fonamental d'accedir a la mateixa xarxa d'Internet. L'únic límit a la reproducció i distribució dels articles publicats, i l'única funció del *copyright* en aquest marc, no pot ser altre que garantir als autors el control sobre la integritat del seu treball i el dret a ser reconeguts i citats.

L'objectiu d'aquesta revisió és comentar els moviments i iniciatives relacionades amb l'accés obert i les seves conseqüències, ja que poden arribar a canviar completament el sistema de

l'edició científica. Si la manera de fer de l'autor canvia, tant editors com distribuïdors d'informació i les biblioteques estan obligats a modificar els seus sistemes d'edició, distribució i gestió, i evolucionar cap a nous models per a la comunicació i gestió de la informació acadèmica.

2. Declaracions amb repercussió internacional

L'Open Society Institute (OSI) <<http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>>, institució fundada pel filantrop George Soros, va promoure una reunió a Budapest que va tenir lloc el febrer de 2002, coneguda com Budapest Open Access Initiative (BOAI) (primera declaració). En aquesta reunió, representants de les universitats de Mont-real, Southampton i Quebec, de Bioline International, PLoS, BMC, membres d'OSI i Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition (SPARC), entre altres, van firmar una declaració de principis. Es partia de la convergència entre: a) la voluntat dels científics de publicar els fruits del seu treball en revistes científiques sense cap remuneració, només pel bé de la investigació i la difusió del coneixement, i b) la disponibilitat de les publicacions científiques en la xarxa, de manera gratuïta i sense restriccions (l'anomenat *accés obert*). D'aquesta reunió van sorgir com a conclusió la proposta de dues mesures: l'autoarxivament, d'una banda, i l'accés obert a revistes científiques revisades per parells i la generació de noves revistes d'OA de l'altra.

L'informe difós per la BOAI i l'OSI, *Budapest Open Access Initiative*¹ (Open Society Institute, 2005) es dirigeix a: associacions professionals, universitats, biblioteques, fundacions i semblants, i s'adopta l'accés obert com un mitjà per avançar en la seva missió. Posar en pràctica l'accés obert requereix nous models de recuperació de la inversió i mecanismes de finançament, però el cost total de la difusió, que és significativament més baix, és una bona raó per pensar que es tracta d'una meta abastable i no utòpica.

La segona reunió amb repercussió internacional es va celebrar a Bethesda (Suber, 2003) l'abril de 2003. S'hi va signar el *Bethesda Statement on Open Access Publishing*. L'objectiu d'aquesta declaració era estimular la discussió en el si de la comunitat biomèdica internacional sobre la manera de procedir per aconseguir l'objectiu d'accés obert a la literatura científica primària. Va ser rellevant que aquesta reunió es fes als Estats Units i que impliqués importants institucions d'investigació com el National Institutes of Health (NIH).

A Europa, una altra aportació rellevant (tercera reunió) (GEOTRÒPIC, 2003): la *Declaració de Berlín* <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>>, sorgida de la reunió de Berlín convocada pel Max Planck Institute (20-23 d'octubre de 2003) amb la participació de representants de diverses institucions europees, firmada per 138 institucions, «on *Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*». Aquesta declaració recull les dues condicions que han de complir els documents d'accés obert:

- L'autor garanteix el dret gratuït d'accedir al seu treball d'investigació, el mateix que la llicència per copiar-lo, usar-lo, distribuir-lo, transmetre'l i exhibir-lo públicament i fer i distribuir treballs derivatius, amb qualsevol propòsit responsable, tot subjecte al reconeixement apropiat d'autoria.
- Una versió completa del treball i la llicència esmentada més amunt es diposita almenys en un dipòsit en línia que utilitza estàndards tècnics acceptables, recolzat i mantingut per una institució acadèmica, societat erudita que garanteixi distribució sense restriccions, interoperabilitat i l'arxiu a llarg termini.

1. <<http://biblioteca.upc.es/Rebiun/BOAI.pdf>>.

La declaració inclou criteris per estimular-ne la implantació progressiva.

El maig de 2004 (quarta reunió) es va celebrar l'anomenada conferència Berlín 2 Open Access <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-bern/index.html>> al CERN de Ginebra, en la qual es va proposar un full de ruta cap a l'accés obert que va ser revisat el març de 2005 en la conferència Berlín 3 Open Access: «Progress in Implementing the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities», que va tenir lloc a la Universitat de Southampton (cinquena reunió).²

Aquesta reunió va suposar el tercer congrés internacional per a la implementació de la Declaració de Berlín sobre l'Accés Obert i es va plantejar com el punt de partida per formular una política que adoptessin les institucions per implementar l'esmentada declaració

La política proposada es pot sintetitzar en dos punts: a) que les institucions requereixin als seus investigadors que dipositin en un dipòsit una còpia de tots els seus articles publicats; i b) que les institucions animin els investigadors a publicar els seus articles en revistes OA i els ho facilitin.

Un dipòsit ha de complir diversos requisits, com ara permetre el dipòsit dels treballs, la interoperabilitat, la indexació per metadades, la compatibilitat amb el protocol *Open ArXiv* Initiative, el lliure accés i les garanties de preservació a llarg termini. Un dipòsit és, per tant, una col·lecció d'objectes digitals basada en el web de material acadèmic produït pels membres d'una institució (o de diverses institucions), amb una política definida, l'objectiu, de la qual a més és preservar la qualitat dels continguts.

El resultat és important per quatre raons:

- a) Facilita als signants de la *Declaració de Berlín* una clara orientació sobre què cal fer per posar-la en pràctica, de manera concreta i amb un llenguatge pragmàtic.
- b) Proporciona una alternativa mundial a la recent política dels NIH-12 (que l'única cosa que fa és animar els perceptors de subvencions a arxivar els seus articles en el dipòsit central dels NIH-12, *PubMed Central*, en el termini de 12 mesos des de la publicació, en comptes d'obligar-los a arxivar-los immediatament en els seus dipòsits institucionals).
- c) És molt probable que a partir d'ara s'adopti àmpliament —i de fet ja ha estat adoptada per alguns dels participants de la trobada, inclosa la vasta xarxa d'investigació francesa (la CNRS), la seva homòloga alemanya (els Instituts Max-Planck), el laboratori CERN de Suïssa, dotze grans universitats d'Holanda, la Universitat de Southampton al Regne Unit (de la qual va provenir el primer model de la norma, tant aquí com en el Comitè Selecte) i, aviat, pel Research Council del Regne Unit (RCUK). Algunes universitats italianes, australianes, escandinaves i portugueses ja han adoptat algunes polítiques semblants (en diversos graus: però això també augmentarà a partir de ara).
- d) Per consegüent, aviat es produirà un notable augment de l'accés obert en tot el món.

Les reunions tenen caràcter anual. La propera, anomenada «International Conference on Open Access within the tradition of the Berlin Declaration», serà a Golm (Alemanya) del 29 al 31 de març de 2006.³

El Research Council del Regne Unit (RCUK)⁴ ha fet explícita en les declaracions de juny de 2005 la política que adoptarà d'ús dels dipòsits d'accés obert per als beneficiaris de les ajudes

2. <<http://www.eprints.org/events/berlin3/index.html>>. Vegeu també Harnad, 2005.

3. «Berlín 4»: International Conference on Open Access following the Berlin Declaration <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-golm/index.html>>.

4. <<http://www.rcuk.ac.uk/press/20050628openaccess.asp>>.

que ofereix. La seva posició es basa en els quatre principis que ja s'has comentat anteriorment: el que s'ha finançat amb fons públics ha de ser públic, àmpliament accessible i posat en pràctica de manera efectiva; se n'ha de garantir la qualitat científica per mitjà de la revisió per parells; els mecanismes de publicació han de ser eficients i cost-efectius; i s'ha de garantir que els resultats es preservin en el temps.

No obstant això, hi ha institucions que s'han mostrat en desacord amb alguns conceptes de l'OA. La Federation of American Societies for Experimental Biology (FASEB), formada per 21 societats amb més de seixanta mil membres no està d'acord amb què passats sis mesos els articles de les revistes estiguin lliures en dipòsits com *PubMed Central* (Society for Scholarly Publishing, 2004).

Comentaris addicionals

La nova forma de negoci requereix que, en la major part dels casos, els autors paguin els costos de publicació. Als EUA, importants institucions com els NIH, requereixen que els projectes que financen incloguin partides per cobrir aquest tipus de despeses. Això també comença a succeir en institucions europees (vegeu la *Declaració de Berlín*). Una de les debilitats del model (l'autor paga) pot ser el fracàs a reconèixer l'alt cost del filtratge i l'avaluació de l'alt nombre d'articles que reben les revistes de molt alt impacte, la majoria dels quals són rebutjats per mantenir els estàndards de qualitat. Per això, la incògnita és la sostenibilitat del model autor-paga.

3. La iniciativa d'autoarxivament

La declaració política de la BOAI està molt vinculada amb el concepte d'*Open Archive Initiative* (OAI).

L'antecedent més significatiu dels arxius oberts (arXiv) sorgeix en Los Alamos de la mà de Paul Ginsparg, quan el 1991 crea dipòsits de documents electrònics per a l'àrea d'investigació en física i matemàtiques amb l'objectiu poder comunicar ràpidament els resultats d'investigació o *preprints*.

Va ser a l'octubre de 1999 a la Convenció de Santa Fe (Sompel, 2000), promoguda per la Digital Library Federation (DLF), l'SPARC i l'Association of Research Libraries (ARL) entre altres institucions, quan es van fer públics els acords tècnics i organitzatius aplicables als arxius *e-prints* que suposaria les bases per poder compartir fitxers.

Els arxius oberts són definits a l'*Open Archives Initiative*⁵ (Harnard, 2001) amb una interfície estàndard; la qual cosa significa proveir els continguts de metadades adequades que en permetin la portabilitat i la posterior cerca d'informació en un arxiu virtual global al qual es pot accedir lliurement. Aquest principi bàsic és conegut com a *interoperabilitat*. Quan es parla d'*oberts* s'al·ludeix a l'arquitectura del sistema, en definir interfícies que permeten l'accés al contingut per part de proveïdors de dades i de serveis.

Un proveïdor de dades és comparable a una biblioteca digital com, per exemple, la base d'*e-prints* de la Networked Digital Library of Theses and Dissertations <<http://www.ndltd.org>> (NDLTD), dipòsit electrònic format per més de tres-centes vuitanta-nou biblioteques, consorcis i institucions. Un proveïdor de serveis com *OAIster* és comparable a un motor de cerca: per formar part d'OAI el proveïdor de dades necessita estar obert perquè el proveïdor de serveis pu-

5. Open Archives Initiative. FAQ: <<http://www.openarchives.org>>.

gui capturar-ne les metadades i oferir un altre producte amb un valor afegit que pugui presentar als usuaris finals.

Els aspectes tecnològics són senzills per facilitar la participació. El protocol de captura que utilitza *OAI* es basa en els camps del *Dublin Core*, que ha demostrat ser un conjunt adequat d'elements per compartir recursos. El propòsit del conjunt de metadades per a *OAI* havia de tenir en compte una recuperació de recursos a un nivell bàsic i no tenir en compte les necessitats específiques en la descripció de les diverses institucions.

El gener de 2001 es van publicar les primeres especificacions modificades amb la publicació del protocol *Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting* *OAI-PMH* <<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>>. El protocol de comunicació *OAI-PMH* es basa en l'arquitectura client-servidor. Els primers són els recol·lectors o serveis que prenen les dades, amb l'objectiu d'incorporar-hi algun valor afegit, i els segons són els arxius que proporcionen la informació. Els dipòsits utilitzen les metadades descriptives de cada un dels documents per emmagatzemar-los, la qual cosa al seu torn permetrà l'intercanvi de dades amb altres dipòsits i el valor que afegeix aquest protocol és la possibilitat de ser interrogat simultàniament per un proveïdor de servei, com *OAIster*, o per motors de cerca com Google.

El desenvolupament de programari gratuït (lliure) per a l'emmagatzemament dels articles totalment compatibles amb el protocol d'*OAI* d'una banda, com per exemple *Eprints.org* <<http://www.eprints.org/>> desenvolupat pel Departament d'Electrònica i Ciències de la Computació de la Universitat de Southampton; i de l'altra, la creixent quantitat d'institucions que estan adherint-se a *open archives* i *open access*, està en perfecta sintonia amb la filosofia de tot el projecte.

L'autoarxivament suposa que els mateixos autors dipositin els seus articles, dipòsit que es pot fer almenys de quatre maneres: 1) posant els articles en els llocs web d'autor, 2) dipositant els articles en dipòsits temàtics (com per exemple arXiv), 3) dipositant els articles en dipòsits institucionals i 4) publicant els articles en revistes acollides a *Open Access*.

Les tres formes últimes són les més recomanables perquè assegurin la perdurabilitat dels articles.

Els *e-prints* són còpies electròniques de documents científics. Poden adoptar la forma de document original o *preprint* (articles que encara no han estat revisats per parells) o *postprint* (articles ja revisats). Els dipòsits inclouen articles de revistes, ponències, capítols de llibres o qualsevol altra forma de publicació científica. Un dipòsit o arxiu d'*e-prints* és simplement un arxiu digital, accessible en línia, dels documents emmagatzemats. El terme usat per a ambdós és *e-prints*. No hem de confondre-ho amb el programari lliure *E-prints* desenvolupat a la Universitat de Southampton i que s'utilitza en dipòsits temàtics i institucionals.

Els dipòsits, servidor d'autoarxivament on s'emmagatzemen recursos digitals, sorgeixen de la iniciativa d'arxius oberts preocupada per maximitzar la difusió i l'impacte dels treballs científics que s'hi dipositen. Els dipòsits estan creats amb programari de codi obert. En institucions acollides a les iniciatives *Open Archives Initiative* (*OAI*) implementen un protocol *OAI-PMH* que permet compartir els arxius.

Directoris de dipòsits: *Eprints*

La pàgina web d'*Eprints* de la Universitat de Southampton <<http://archives.eprints.org/index.php?action=browse>> manté un directori que actualment registra 563 dipòsits. Tim Brody n'és el responsable i proporciona estadístiques dels arxius dipositats en cada dipòsit i més in-

TAULA 1. DADES REGISTRADES A E-PRINTS.**PER PAÏSOS**

POSICIÓ	PAÏSOS	NOMBRE DE DIPÒSITS	POSICIÓ	PAÏSOS	NOMBRE DE DIPÒSITS
1	Estats Units	161	9	Itàlia	21
2	Regne Unit	68	10	Holanda	18
3	Alemanya	57	11	Índia	15
4	Brasil	33	12	Espanya	13
5	Canadà	32	13	Bèlgica	9
6	França	27	14	Dinamarca	7
7	Suècia	25	15	Japó	6
8	Austràlia	23	16	Mèxic	6

Nota: De 41 països registrats Espanya és el número 12 amb 13 dipòsits.

TIPUS D'ARXIU

TIPUS D'ARXIU	NOMBRE D'ARXIS
Research Institutional or Departmental	286
Research Cross-Institution	70
e-Theses	63
e-Journal/Publication	56
Demonstration	25
Database	11
Other	86

TIPUS DE SOFTWARE

SOFTWARE	NOMBRE D'ARXIS
GNU EPrints	196
DSpace	131
Bepress	25
ETD-db	22
OPUS (Open Publications System)	19
DiVA	14
CDSWare	8
Other softwares	168

Nota: Per nombre d'arxius les revistes científiques no són les predominants. Software: els dos amb major implantació són Eprints i Dspace amb força diferència respecte dels altres (al web hi ha fins a 13 softwares diferents). <<http://archives.eprints.org/index.php?action=browse#type>>. Copyright 2005 de Tim Brody. A/e. tdb01r@ecs.soton.ac.uk. University of Southampton.

formació segons diferents classificacions. Els directoris són de gran interès per donar informació de continguts i representació del que s'està fent per països, institucions i tipus de documents arxivats segons la iniciativa d'arxius oberts.

Proveïdor de serveis: *OAlster*

OAlster <<http://oaister.umd.umich.edu/o/oaister/description.html>> és un projecte de la biblioteca digital de la Universitat de Michigan, creat amb el suport de l'Andrew W. Mellon Foundation. El juny de 2002 la biblioteca digital de la Universitat de Michigan presenta *OAlster* amb 274.062 registres de 56 dipòsits. El seu objectiu és crear una col·lecció de lliure accés orienta-

da a recursos digitals acadèmics. S'actualitza setmanalment i actualment hi ha 6.248.191 de registres de 575 institucions, la qual cosa el converteix en un dels majors proveïdors de serveis multidisciplinaris. OAlster actua de passarel·la en la recuperació de la informació entre l'usuari final i els proveïdors de dades que proporcionen els continguts. La informació aconseguida es pot filtrar per dipòsit.

Pautes per buscar en OAlster

- Cerca per camp específic: títol; autor/creador; matèria
- Es pot limitar per tipus de recurs
- El resultat de la cerca permet: a) veure els resultats per títol, autor/creador, data, per freqüència del terme de cerca, i b) seleccionar els registres per dipòsit i visualitzar-ne els més interessant
- Per cercar per autor, s'ha de posar primer el cognom i després el nom
- Admet l'asterisc com a forma de truncament
- Ignora la puntuació i la diferència majúscules/minúscules
- Camps: títol, autor/creador, editor, any, tipus registre, format, idioma, nota nota1, matèria, URL, drets, institució.

L'autoarxivament, com observem en OAlster, és un moviment internacional amb un ràpid desenvolupament i amb suport institucional que busca implantar-se com a dipòsit per allotjar la producció científica dels investigadors.

FIGURA 1. PANTALLA DE CERCA.

Use this form to find digital resources (what is a digital resource?) from many institutions (which institutions are available?).

Why do I sometimes get duplicate records?
Why do I sometimes have trouble accessing digital objects?
Check out this explanation.
See help for search tips.

Search within fields (help)
Use a word or phrase, e.g., diploma*, fancy dress

Title And
Author/Creator And
Keyword
Keyword
Title
Author/Creator
Subject
Language
all types
text
image
audio

Resource type (help)
ore

Choose sorting of results (help)
e.g., results in date descending order, from 2002 to 1999
title

Font: <<http://oaister.umdl.umich.edu/cgi/b/bib/bib-idx?c=oaister;page=simple>>.

FIGURA 2. PANTALLA DE RESULTATS.

OALister
...find the pearls

View Bookbag

Home Search Browse Institutions Help

Your search was in the **Title** field for "open access" and in the **Author/Creator** field for "harnad, stevan".

You found **45 records**.
 * Refine your search to retrieve fewer records.
 * View your results, starting with **record 1 to 10 of 45**.

Results by Institution

- arXiv.org Eprint Archive: 3 records
- CiteBase: 21 records
- CogPrints Archives: 3 records
- Digital Library of Information Science and Technology (DLIST): 1 record
- Electronics and Computer Science (ECS) Eprints Database, University of Southampton: 19 records

Sort by: **weighted hit frequency** Next 10 Records

Jump to Records: 1 | 11 | 21 | 31 | 41

Record 1 of 45
add to bookbag

Title	The green and the gold roads to Open Access
Author/Creator	Harnad, Stevan; Brody, Tina; Yellens, Francis; Carr, Les; Hitchcock, Steve; Tries, Olegori; Charlier, Oppenheim; Stamerjohanna, Heinrich; Hill, Eberhard
Year	2004-01-01
Resource Type	Article
Resource Format	html http://eprints.ecs.soton.ac.uk/9940/1/23.html
Note	An unfortunate tendency has arisen to equate Open Access itself with Open Access journal publishing. But there is more than this one, golden, road to Open Access; there is the faster, safer and more heavily travelled green road. We think that authors may be confusing the journal affordability problem with the access/impact problem. Let us hope that the prospect of increased impact will persuade the majority of authors and their institutions to take to the green road so we can all enjoy its rewards.
URL	http://eprints.ecs.soton.ac.uk/9940/
Institution	Electronics and Computer Science (ECS) Eprints Database, University of Southampton
Score	135

FIGURA 3. CITEBASE.

- This Article's CiteBase History
- All Articles Cited by this Article (Reference List)
- Top 5 Articles Citing this Article
- All Articles Citing this Article
- Top 5 Most Co-Cited Articles with this Article
- All Articles Co-Cited with this Article

Based on record (harvested at) oai:arXiv.org:cs/0503021 (2005-03-20)

date: 2005-03-08
 subject: Information Retrieval
 type: text

ORCID: 0000-0001-0000-0000
 author: (Stevan Harnad)
 title: (Fast-Forward on the Green Road to Open Access: The Case Against Mixing Up Green and Gold)
 url: http://www.citebase.org/cgi-bin/citations?id=oai:arXiv.org:cs/0503021
 year: (2004)

This Article's Citation/Hits History (explain?)

> Top <Reference List <Cited By <Co-Cited <All Citations <All Co-Citations

Use the [Correlation Generator](#) to explore the correlation between download impact (Hits) and citation impact.

Summary

Citebase is currently only an experimental demonstration. Using and interpreting data for academic evaluation is yet. Citebase coverage and analysis is incomplete and hit coverage and analysis is both incomplete and noisy.

Control	Citations	Full-text Downloads
To this Article	0	153
To authors (mean)	3,4771	73,9804

These figures represent citations to and downloads of the work, and not necessarily the record shown. For more information see [information as duplicate records](#).

History

Legend: Citations (0), Hits (153)

Nota: enllaç des d'OALister a Citebase per mitjà de la referència següent, que ens diu que ha estat descarregat 153 vegades: Stevan Harnad, Fast-Forward on the Green Road to Open Access: The Case Against Mixing Up Green and Gold [en línia]. Disponible a <<http://www.citebase.org/cgi-bin/citations?id=oai:arXiv.org:cs/0503021>>.

4. Les revistes d'accés obert

Encara que la casuística de les revistes científiques en l'entorn d'OA és àmplia i canviant, actualment hi ha en marxa accions per desenvolupar models alternatius de publicació i comunicació científica. N'hi ha força i variats, a continuació en comentem alguns d'aquests models.

- Revistes editades sota el concepte total o parcial d'OA
- Revistes amb només edició electrònica (ex: *BioMed Central*, *PLoS Medique*)
- Revista amb edició en paper i electrònica. Faciliten l'accés als seus articles després d'un embargament, i són recollides en dipòsits (ex: *PubMed Central*)
- Revistes amb edició en paper i electrònica acollides a les iniciatives OA, recollides en directoris (ex: Doaj, Scielo)
- Revistes amb edició en paper i electrònica (versió tradicional), amb pagament per subscripció i que admet versió de pagament de l'autor per publicació a canvi que l'article quedi en «obert» per als usuaris (per exemple, *Nucleic Acids Research*, publicada per Oxford University Press;⁶ o *The Journal of Biological Chemistry*, publicada per l'American Society for Biochemistry and Molecular Biology,⁷ que permet que es consultin els originals acceptats que encara no s'han publicat a la pàgina *JBC Papers in press*).

4.1. Proposta dels National Institutes of Health (NIH) dels Estats Units

La producció de revistes de ciències de la salut és una de les més riques en el sector editorial. Actualment s'editen, de manera tradicional, més de vint-i-vuit mil títols de revistes científiques en aquesta àrea. Al començament d'aquesta dècada, es van començar a desenvolupar diversos dipòsits institucionals i temàtics, d'accés gratuït, de revistes científiques de ciències de la salut. Així, una de les iniciatives pioneres el 1999 va ser la que va emprendre Harold Varmus, director de la National Library of Medicine dels Estats Units d'Amèrica (NLM), que va presentar la proposta de crear un arxiu de revistes biomèdiques. La notícia es va difondre en tots els mitjans de comunicació com el projecte E-Biomed <<http://www.nih.gov/about/director/pubmedcentral/ebiomedarch.htm>>, projecte que va quedar plasmat en PubMed Central (PMC) l'any 2000.

PMC <<http://www.pubmedcentral.nih.gov/>> és una organització sense ànim de lucre patrocinada per la Naional Library of Medicine dels Estats Units d'Amèrica. El seu dipòsit digital ofereix avui l'accés lliure a 227 títols, amb lleugeres variacions quant al moment en què es permet l'accés, segons els diferents acords establerts amb els editors. La majoria dels títols ofereixen accés immediat. En són exemple els 70 títols OA de BMC, que permet la consulta des del primer volum. Altres revistes tenen un període d'embargament, o retard en l'accés obert imposat per l'editor, de sis mesos, i només sis títols allarguen el temps d'embargament a un any. Tots els articles que estan en el dipòsit tenen enllaços des de i cap a la base de dades *Medline* a PubMed, que faciliten la consulta del text complet dels articles quan es fan cerques bibliogràfiques a la base de dades. Des de 2005 s'ha obert l'accés a la prestigiosa revista *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, que pot consultar-se completa des del primer volum, publicat el 1915. També el *Bulletin of the Medical Library*

6. Vegeu el document *NAR's Open Access Initiative* [en línia]. Oxford University Press, 2004. Disponible a: <http://www.oxfordjournals.org/our_journals/nar/announce_openaccess.html>.

7. Vegeu el document *ASBMB: The Open Access Publisher* [en línia]. Disponible a: <http://www.jbc.org/misc/JBC_Open_Access.shtml>.

Association, ara *Journal of the Medical Library Association*, està digitalitzada i oberta a la consulta des del primer volum, publicat en 1911. Aquests són només dos exemples de revistes amb alt nivell de consulta i referència de què poden disposar els investigadors sense cost econòmic. De gran repercussió per a les biblioteques de ciències de la salut és el projecte dels NIH <<http://grants.nih.gov/grants/guide/notice-files/NOT-OD-05-022.html>> (Suber, 2005): l'acord de maig dels NIH amb les editorials que tots els treballs científics publicats amb fons de projectes subvencionats per l'administració pública estiguin disponibles a PMC després d'un període d'embargament de sis a dotze mesos després que s'hagin publicat.

PLoS (Public Library of Science) <<http://www.plos.org/>> és un projecte sense ànim de lucre que té com a objectiu la publicació de revistes científiques sota una llicència de contingut obert (*open access*). Va ser fundat a l'octubre de 2002 per una coalició d'investigadors científics que es proposaren convertir la literatura científica en un recurs públic. Van posar en circulació una carta/manifest en què sol·licitaven als editors científics que posessin a disposició pública els articles d'investigació a través de mitjans com *PubMed Central*. La carta va rebre el suport de 34.000 investigadors de 180 països.

El 2003 es va publicar la primera revista *PLoS Biology*. Uns mesos més tard es va publicar *PLoS Medicine*, actualment amb quatre títols més, recollits en bases de dades bibliogràfiques com *Medline*. El sistema editorial està basat en la contribució econòmica de l'autor per finançar la publicació dels seus articles. El cost per a l'autor, o per a la institució en què treballa i desenvolupa les seves investigacions, és de 1.500 dòlars per cada estudi original publicat; en el cas d'autors que tinguin dificultats econòmiques, no se'ls cobra aquesta tarifa.

BioMed Central <<http://www.biomedcentral.com/>> és una editorial independent que ofereix accés lliure i gratuït a través d'Internet a articles revisats per parells i a esborranys d'investigacions. BMC permet a les institucions i als seus investigadors la publicació en accés obert en 150 revistes biomèdiques, indexades a les bases de dades *Medline* (PubMed), *Web of Science*, *EMBASE*, *CAS*, *Scopus*, *Google Scholar* i *OALister*. Les institucions abonen una quota d'associació anual fixa basada en el nombre d'investigadors i estudiants postgraduats de biologia i medicina al centre, que podran presentar un número il·limitat d'articles d'investigació a les revistes de BMC sense haver d'abonar directament l'import necessari per processar l'article cada vegada que el seu treball rebi l'aprovació per ser publicat. Els manuscrits enviats són sotmesos a un procés de revisió per parells (*peer review*).

Aquesta plataforma és pionera dins del moviment *Open Access*, que suposa un canvi en la creació de revistes. Els costos de manteniment, inclosos els derivats del sistema de *referee* i edició, recauen sobre els autors o sobre les institucions en què treballen en lloc de ser el lector/subscriptor qui pagui. Els autors conserven els drets d'autor i l'article es publica directament en un dipòsit d'accés lliure.

Els avantatges per als autors són:

- Permet l'enviament electrònic de l'article
- Rapidesa de revisió
- Una vegada acceptat l'article es publica immediatament (tot el procés pot ser inferior a tres mesos)
- Visibilitat amb increment del factor d'impacte
- La història de publicació és accessible.

DOAJ (Directory «Open» Access Journal) <<http://www.doaj.org/>>. El DOAJ comparteix objectius amb totes les institucions relacionades amb OA: augmentar la visibilitat i l'accessibilitat a les revistes d'accés obert i promocionar-ne l'impacte. El directori busca incloure totes la

FIGURA 4. REGISTRE A BMC D'UN ARTÍCLE.

The screenshot shows the BMC Public Health journal interface. At the top, there's a navigation bar with links like Home, Feedback, Support, and Login/Register. The journal's name 'BMC Public Health' and its impact factor '1.55' are displayed. The article title is 'Time trends in the impact factor of Public Health journals' by González López-Abejón and Concha Muñoz-Torres. The article is marked as 'Highly accessed' and 'Open Access'. The abstract is visible, starting with 'Journal impact factor (JIF) is linked to the probability of a paper being cited...'. The page also includes a sidebar with options like 'Viewing options' (Abstract, Full text, PDF) and 'Associated material'.

Nota: Els articles publicats a BMC donen informació sobre l'original que afegeix valor al document.

Font: <<http://www.biomedcentral.com/1471-2458/5/24>>.

revistes científiques que utilitzen controls de qualitat apropiats. El criteri de selecció s'ha actualitzat per mitjà del *feedback* dels usuaris i inclou 2.009 revistes. És possible fer cerques per article a 500 revistes amb enllaç a 84.527 articles. És un projecte desenvolupat per la Biblioteca de la Universitat de Lund.

4.2. Iniciatives per als països en via de desenvolupament

ÀGORA (Access to Global OnLine Research in Agriculture) <<http://www.aginternetwork.org/es/>>. Ofereix accés gratuït a 843 publicacions de les principals editorials científiques en els camps de l'alimentació, l'agricultura, les ciències del medi ambient i les ciències socials. Per subscriure's és necessari omplir el formulari de subscripció i acceptar les condicions per utilitzar les revistes i accedir amb claus.

HINARI (Health InterNetwork Access to Research Initiative) <<http://www.Who.int/hinari/en/>>. Servidor Internet-Salut creat per l'Organització Mundial de la Salut amb la intenció que països en via de desenvolupament poguessin accedir en condicions favorables als resultats de la investigació científica. A partir d'aquest projecte 1900 institucions registrades de 106 països participants poden consultar més de tres mil dues-centes trenta revistes electròniques de l'àrea de la salut a preus molt més baixos dels habituals.

Té més antiguitat la iniciativa **Bioline International** <<http://www.bioline.org.br/>> iniciada el 1993 com a servei d'accés obert de publicacions científiques, produïdes en països en via de desenvolupament, especialitzat en biociència. La novetat d'aquesta iniciativa és que dona

difusió i visibilitat a la producció científica dels països integrants de *Bioline*. El dipòsit amb més de quaranta revistes el gestionen bibliotecaris de la Universitat de Toronto junt amb el Centro de Referência em Informação Ambiental del Brasil i Bioline/UK.

En l'àmbit de les ciències de la salut també trobem *SciELO* (Scientific Electronic Library Online) <<http://www.scielo.org>>, que té criteris lingüístics com a motor. El projecte *SciELO* és el resultat de la cooperació entre BIREME (Centro Latinoamericano y del Caribe de Información en Ciencias de la Salud) i FAPESP (Fundação de Amparo à Pesquisa do Estado de São Paulo), així com altres organismes oficials. El seu objectiu és la publicació cooperativa de revistes científiques de llatinoamericanes a la xarxa d'Internet de manera lliure, superant les barreres de difusió i distribució que limita l'accés i l'ús de la publicacions científiques d'aquests països. També hi participa la Biblioteca Nacional de Ciències de la Salut amb *SciELO Espanya* <<http://www.scielo.org/index.php?lang=es>>, que és una biblioteca virtual formada per una col·lecció de 23 revistes científiques espanyoles de ciències de la salut.

Per tot això, les iniciatives d'accés obert a la literatura científica a Internet i els arxius oberts constitueixen una modalitat de biblioteques digitals de documents científics en format electrònic. Integrar aquests recursos és un dels reptes que hem d'afrontar, dins de les nostres institucions, en els propers anys.

4.3. Impacte de la investigació en publicació oberta

Fins ara l'índex d'impacte de la literatura científica es mesura a través de les cites a les revistes d'acord amb els criteris i fonts de l'Institute for Scientific Information. Una novetat respecte de la publicació tradicional és l'avaluació contínua de l'impacte/visibilitat de cada article amb indicadors senzills com:

- el nombre de vegades que s'accedeix a un article (*hits*)
- el nombre de vegades que es descarreguen (*downloads*)
- la inclusió com enllaços en altres llocs web (*visibilitat*)
- la introducció del concepte d'*article altament consultat*

En general, la publicació oberta augmenta l'impacte de la producció científica disponible en la xarxa, informació que ens la proporcionen els cercadors *CiteBase* i *Google Scholar* pels mecanismes següents (McVeigh, 2004; Harnad i Brody, 2004; Thomson ISI, 2004):

- Major probabilitat de ser citat, augmenten el nombre de cites
- Ràpida difusió
- Major visibilitat dels treballs científics
- Fàcil accés als documents
- Possibilitat de donar accés a la informació a països en via de desenvolupament

Els estudis sobre el factor d'impacte dels articles científics demostra un major increment del factor d'impacte de les revistes de lliure accés respecte del de les revistes amb accés restringit.

4.4. Quina política segueixen les editorials de revistes amb només edició electrònica OA?

- Canvis tècnics: emmagatzemament i la distribució de l'article científic.
- Canvis financers: els ingressos per subscripció es converteixen en ingressos per publicació.
- L'editorial cobra a l'autor entre 500 \$ i 1.000 \$ per article i no a l'usuari final o lector.
- Altres fonts d'ingressos: publicitat, quotes d'associació, etc.
- L'autor conserva el *copyright* i cedeix de manera no exclusiva els drets d'explotació.
- Accés obert als articles des d'Internet per a tots.

L'autor pot optar per revistes d'edició electrònica amb adhesió total o parcial a les iniciatives OA amb les opcions de publicació següents:

- En una revista d'*accés obert* retenint el control de *copyright*
- Revistes amb edició en paper i electrònica amb embargament recollides en dipòsits com ara *PubMed Central*
- Revistes amb edició en paper i electrònica recollides al directori DOAJ
- L'autor diposita una còpia del seu article en un dipòsit institucional

Publicar en revistes d'edició electrònica acollides a OA suposa per als autors canvis culturals importants: cal conèixer les tecnologies de la informació i comunicació i també els aspectes jurídics de la propietat intel·lectual. Anteriorment, l'autor donava el seu consentiment exprés a la cessió de drets sobre l'obra —firma del contracte de cessió amb l'acceptació implícita de les normes de publicació de la revista. Amb OA la cessió és no exclusiva dels drets d'explotació: els drets d'explotació autoritzen l'ús que es pot fer de l'obra quant a reproducció, distribució, comunicació pública i transformació. Tradicionalment, l'autor cedia a l'editor el dret de reproducció i distribució per mitjà del contracte d'edició i se sap que el 33 % dels autors desconeixen sota quines condicions es publica la seva obra (Gadd, Oppenheim i Proberts, 2003; Swan i Brown, 2005).

Per a l'autor científic parlem del canvi cultural i les barreres que han de superar, que són:

- Principal problema (autoarxivament).
- Dubtes i dificultats relacionats amb el *copyright*.
- Diferents procediments de treball, hàbits, valors, expectatives i temors en les diferents comunitats científiques.
- Inèrcia o sobrecàrrega de treball dels autors.
- Dificultats i barreres tecnològiques.

4.5. Projectes sobre copyright i autoarxivament. Autors i editors

El Project *RoMEO* (Rights Metadata for Open-archiving) estudia la situació de la propietat intel·lectual en relació amb l'autoarxivament de les publicacions d'autors acadèmics i el grau d'acceptació de les editorials. Aquest projecte és continuat pel projecte XERPA (Securing a Hybrid Environment for Research Preservation and Access). Els dos projectes són desenvolupats pel Consortium of Research Libraries in the British Isles (CURL), que és el major consorci de biblioteques universitàries i nacionals del Regne Unit, junt amb el Joint Information Systems Committee (JISC), estan hostatjats a la Universitat de Nottingham, i tenen la missió de construir els dipòsits institucionals universitaris del Regne Unit.

El projecte RoMEO/SHERPA, s'ha ampliat amb el SHERPA Digital Preservation (SHERPA DP) que s'ha de desenvolupar durant l'any 2006: Creating a Persistent Preservation Environment for Institutional Repositories. <<http://romeo.eprints.org/stats.php>>.

FIGURA 5. CERCA A SHERPA.

SHERPA ...opening access to research
[Home](#) | [About](#) | [Advice](#) | [Archives](#) | [Links](#) | [Contact us](#)

Publisher copyright policies & self-archiving: the SHERPA/ROMEO list

Use this site to find a summary of permissions that are normally given as part of each publisher's copyright transfer agreement.

Search

Search

for

find ☒ Any or ☐ All keywords or ☐ Exact phrase only

[Or view all publishers](#)

This service is a development of the original publishers' listings produced by the [RoMEO project](#).
 Journal information is kindly provided by the British Library's [Zetoc](#) service hosted by [MIMAS](#).

Publisher information is updated by community contributions - please submit any updates using the link provided on the search results pages.
 If a publisher is not listed here you may wish to recommend that we include it.

Please note that exact usage of the terms pre-print and post-print can vary. See the [definitions used by these listings](#).
 These listings are primarily for the use of the academic research community and any information given is from this perspective.
[Statistics](#) are available for the publishers on this list.

© University of Nottingham [Contact us](#)

Nota: Per conèixer la política sobre copyright i autoarxivament per editorials o per títol de revista.
 Font: <<http://www.sherpa.ac.uk/romeo.php>>.

FIGURA 6. POLÍTICA D'UNA EDITORIAL: NATURE.

SHERPA ...opening access to research
[Home](#) | [About](#) | [Advice](#) | [Archives](#) | [Links](#) | [Contact us](#)

Publisher copyright policies & self-archiving: the SHERPA/ROMEO list

Found 8 publishers when searched for **NATURE**:

These summaries are for the publishers' default policies and changes or exceptions can often be negotiated by authors.
 All information is correct to the best of our knowledge but should not be relied upon for legal advice.

Publisher:	nature Publishing Group
Preprint:	☒ author can archive pre-print (pre-proof)
Postprint:	☒ subject to final version, author can archive post-print (final draft pre-proof)
Restrictions:	• 6 month embargo
Conditions:	• Published version must be acknowledged • Must link to publisher • Published version PDF cannot be used • On author's institutional server only
Copyright:	View embargo policy, and please accept copyright transfer agreement and Pre-print policy
ROMEO:	This is a ROMEO yellow publisher
Update:	Suggest update for this record

Search again?

Search

for

find ☒ Any or ☐ All keywords or ☐ Exact phrase only

Nota: Política d'autoarxivament de l'editorial Nature.

En el projecte britànic *RoMEO* es va elaborar un codi de colors per representar el nivell d'adhesió al concepte d'autoarxivament de 131 editorials: el 76 %, oficialment, permeten alguna mena d'autoarxivament <<http://www.sherpa.ac.uk/romeo.php?stats=yes>>:

- Blanc: no permeten arxivar o penjar
- Groc: deixen arxivar la versió *preprint* (prerevisió)
- Blau: deixen arxivar la versió *postprint* (post-revisió)
- Verd: deixen arxivar les dues versions

Les revistes editades sota el concepte parcial o amb suport OA permeten algunes de les opcions següent o totes:

- Donar permís perquè els autors dipositin al web: a) la versió original de l'article (*preprint*); b) la versió final de l'article (passat el *peer review*); c) la versió impresa de l'article ja maquetat (*postprint*); d) enviïn els articles (*preprint o postprint*).
- Donar accés als articles directament des del web: a) si l'autor el pot penjar abans que es publiqui; b) si es penja al web o en un arxiu extern amb un embargament.

FIGURA 7. LLISTA PER EDITORIALS I REVISTES.

Journal Policies - List of Publishers eprints

HOME | OPEN ACCESS | SOFTWARE | COMMUNITY | SERVICES

[Search List](#) | [List of publishers](#) | [More information](#) | [Summary Statistics](#) | [Corrections](#)

Journal Policies - List of Publishers

GRAY = No green light yet from publisher
 PALE-GREEN = Publisher's green light to self-archive pre-refereeing preprint
 GREEN = Publisher's green light to self-archive refereed postprint
 The number in square brackets is the id number assigned to this publisher by SHERPA

- [Academy of Management](#) (4 journals) (GRAY) SHERPA-ID: 2
- [American Association for the Advancement of Science](#) (1 journal) (GREEN) SHERPA-ID: 3
- [American Chemical Society](#) (35 journals) (GRAY) SHERPA-ID: 4
- [American Economics Association](#) (3 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 5
- [American Geophysical Union \(AGU\)](#) (19 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 6
- [American Institute of Physics](#) (11 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 7
- [American Medical Association](#) (11 journals) (GRAY) SHERPA-ID: 8
- [American Meteorological Society](#) (11 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 9
- [American Physical Society](#) (8 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 10
- [American Physiological Society](#) (16 journals) (GRAY) SHERPA-ID: 11
- [American Psychological Association](#) (48 journals) (GREEN) SHERPA-ID: 12
- [American Public Health Association](#) (1 journal) (GRAY) SHERPA-ID: 13
- [American Society of Civil Engineers](#) (30 journals) (GRAY) SHERPA-ID: 14
- [American Society for Clinical Investigation](#) (1 journal) (GREEN) SHERPA-ID: 15

Notes: L'informe recull 127 editorials; amb un total de 8.685 revistes, de les quals 31 són grises, 15 són verd clar, i 81 verdes, segons permetin o no l'autoarxivament dels articles. Per a més informació sobre estadístiques de les editorials i revistes i l'adhesió a OA vegeu: Swan i Brown 2004 i 2005 a <<http://www.ecs.soton.ac.uk/~harnad/Temp/Romeo/-romeosum.html>>. Malgrat que les editorials hagin donat llum verda per a l'autoarxiu, falten dades sobre el nombre d'autors que estan autoarxivant els articles en els dipòsits insitucionals segons aquesta política.

La consulta al web del projecte RoMEO/SHERPA permet als bibliotecaris aconsellar els usuaris sobre el grau d'acceptació de les editorials de l'autoarxivament dels articles que es vagin a publicar en les seves revistes, perquè l'autor tingui un element més a l'hora de decidir on publica els seus treballs.

5. Institucions i biblioteques: «tornar la ciència als científics»

El moviment d'accés obert i la postura de les agències de finançament de la investigació poden millorar l'accés a les publicacions que procedeixin dels resultats dels projectes que financen. Hi ha agències i centres d'investigació importants, com ja hem vist (Howard Hughes Medical Institute, Wellcome Trust, Max Planck Society, CNRS, etc.), que han manifestat el seu suport a l'accés obert.

Tot el procés ha de comportar un període de transició en què han de conjugar-se els elements que ho integren: l'autor ha de donar el pas cap a la publicació en OA i cap a l'autoarxivament, les agències que financen la investigació han de finançar també la publicació dels resultats i han d'animar els investigadors a publicar en revistes d'OA i a dipositar els articles en dipòsits. Les editorials han d'«alliberar» les publicacions i modificar el seu esquema de negoci.

5.1. Biblioteques

Les actuacions, imprescindibles per gestionar i filtrar la informació de qualitat de les pròpies institucions, de les biblioteques en l'entorn digital en suport a l'autoarxivament i dels arxius oberts s'estan executant des dels consorcis, xarxes o aliances.

Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition (SPARC) <<http://www.arl.org/sparc/index.html>>: és una aliança a escala mundial amb més de dos-cents membres (biblioteques d'instituts d'investigació, biblioteques universitàries i altres tipus d'organitzacions) que pretén «fomentar la competència en el mercat de publicacions científiques». SPARC i ARL van promoure el manifest-carta sobre PLoS que va circular per Internet.

Des que va ser creat el juny de 1998, ha treballat per aconseguir les finalitats següents:

- Desenvolupar alternatives competitives a les publicacions científiques comercials d'alt preu. Per exemple, per mitjà d'aliances i acords de cooperació que permeten crear nous models de negoci en aquest mercat.
- Defensar una sèrie de canvis fonamentals en el sistema i la cultura vigents de la comunicació científica internacional.
- Emprendre campanyes educatives orientades a l'increment de l'atenció en el procés de la comunicació científica.
- Proporcionar informació actualitzada sobre les activitats dels col·laboradors de l'SPARC, mitjançant l'*SPARC E-News* <<http://www.arl.org/sparc/pubs/enews/>>. També ressenya els desenvolupaments de la indústria editorial que tenen impacte en la comunicació acadèmica.

5.1.2. Situació a Espanya

La Red de Bibliotecas Universitarias Españolas REBIUN va reconèixer a les conclusions del III Workshop REBIUN sobre bibliotecas digitales, celebrat a Barcelona el 2003,⁸ la importància de difondre la BOAI a les universitats i promoure'n l'adhesió. En aquestes conclusions es reivindicava que s'impulsés un projecte únic per a totes les universitats espanyoles sobre tesis en línia a text complet i d'accés obert. Aquest projecte hauria de convertir-se a mitjà termini en la base de dades de les universitats i del Ministeri d'Educació. També que les biblioteques de REBIUN iniciessin la creació d'arxius oberts ja fos multidisciplinaris o dipòsits institucionals per fomentar la preservació i l'accés a la nova comunicació científica i erudita.

La declaració institucional de més abast, ja que inclou totes les biblioteques universitàries i instituts d'investigació, ha estat l'aprovada a la XII Assemblée General de REBIUN el novembre 2004.⁹ En aquesta reunió es va aprovar la declaració feta per la Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles (CRUE) en suport del model d'accés electrònic obert, en la qual s'insten autors, institucions acadèmiques i a les autoritats polítiques amb responsabilitat en l'àmbit científic, educatiu o cultural que facilitin la transició cap al nou paradigma de comunicació científica.¹⁰

Cal destacar l'experiència recollida en els projectes i iniciatives del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), en col·laboració amb el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA) i amb patrocini del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI) de la Generalitat de Catalunya (Anglada i Reoyo, 2005). Aquest consorci té com a objectiu difondre a través d'Internet els resultats de la investigació universitària igual que altres universitats espanyoles i europees i disposa d'un servidor de *Tesis Doctorals en Xarxa* <<http://tdx.cesca.es/>>. El TDX permet la consulta lliure a través d'Internet del text complet de 3.000 tesis doctorals presentades a un total de 14 universitats: les universitats de Catalunya, la Universitat de les Illes Balears, la Universitat Jaume I de Castelló, la Universitat de València, la Universitat de Cantàbria i la Universitat de Múrcia. Aquest dipòsit, al seu torn, forma part del dipòsit de tesis doctorals *Networked Digital Library of Theses and Dissertations* (NDLTD) <<http://www.ndltd.org/>>, format per 389 membres d'arreu del món.

Revistes Catalans amb Accés Obert (RACO) <<http://sumaris.cbuc.es/raco/>> és un portal en fase de desenvolupament en què es poden consultar en accés obert els articles a text complet de més de vuitanta revistes científiques i culturals catalanes. En aquest projecte col·laboren: el CBUC, el CESCA i la Biblioteca de Catalunya, compta amb el suport del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya i la col·laboració d'altres institucions interessades a impulsar l'edició electrònica de revistes catalanes, crear una interfície que permeti la consulta conjunta de totes les revistes i facilitar els mitjans necessaris per preservar-les.

Dipòsit de la Recerca de Catalunya (RECERCAT) <<http://www.recercat.net/index.jsp>> és un dipòsit institucional de documents digitals de la xarxa d'universitats i centres d'investigació de Catalunya. El contingut d'aquest dipòsit el formen articles no publicats, comunicacions a congressos, informes, projectes de fi de carrera, etc. Amb l'objectiu d'augmentar la visibilitat d'aquestes publicacions, també anomenada *literatura grisa*, s'ha acollit a la filosofia d'accés obert i els documents estan subjectes a una llicència d'ús *Creative Commons*.

8. <<http://bibliotecnica.upc.es/Rebiun/inici.htm>>.

9. <<http://bibliotecnica.upc.es/Rebiun/nova/jornadas/jornadas.asp>>.

10. <<http://www.ucm.es/BUCM/boletin/bibliotecario/01/acceso.pdf>>.

La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) <<http://biblioteca.upc.es/pfc/>> disposa d'un dipòsit el principal contingut del qual són projectes de final de carrera i tesis presentades a la UPC, actualment es poden consultar i buscar en 665 registres.

E-prints de la Biblioteca de la Universitat Complutense de Madrid (UCM) <<http://www.ucm.es/eprints/>> és l'arxiu institucional obert desenvolupat per la Biblioteca de la Universitat Complutense de Madrid per gestionar, difondre i preservar la documentació digital creada pels docents i investigadors de la UCM, així com millorar-ne l'organització, l'accés i la distribució, per mitjà del programari *GNU EPrints* (de lliure distribució).

TAULA 2. DIPÒSITS D'ESPANYA REGISTRATS A E-PRINTS.

INSTITUCIÓ	CARACTERÍSTIQUES	URL
Avalia-t (Axencia de Avaliació de Tecnoloxías Sanitarias de Galicia)	Documents d'avaluació, projectes d'investigació, protocols i altra producció científica. S'estima que al 70 % dels documents són d'accés lliure.	< http://avalia-t.sergas.es/ >
DIALNET (Universitat de la Rioja)	Servei d'alertes i hemeroteca virtual de sumaris de revistes científiques espanyoles (3.000 títols).	< http://dialnet.unirioja.es/ >
E-Prints (Universitat Complutense de Madrid)	Recerca institucional o departamental	< http://www.ucm.es/eprints >
RECERCAT: Dipòsit de la Recerca de Catalunya	Recerca institucional o departamental	< http://www.recercat.net/index.jsp >
Sort Journal (Statistics and Operations Research Transactions)	Revista electrònica de l'Institut d'Estadística de Catalunya	< http://www.idescat.es/sort/ >
E-revistas (Tecnociencia). Revistes científiques electròniques	Ministeri d'Educació i Ciència/Federació Espanyola de Ciència i Tecnologia/Plataforma revistes electròniques	< http://www.tecnociencia.es/e-revistas/ >
Tesis Doctorals en Xarxa (TDX)	Tesis doctorals	< http://www.tdx.cbuc.es/ >
Tiempos Modernos. Revista Electrónica de Historia Moderna	Revista electrònica	< http://www.tiemposmodernos.org/ >
Intangible Capital	Revista electrònica sobre gestió del coneixement	< http://www.intangiblecapital.org/ >
UDCDspace (Universitat de la Coruña)	Recerca institucional i departamental	< http://dspace.udc.es/ >
Dipòsit de Projectes Fi de Carrera, Treballs Fi de Carrera i Tesines (Universitat Politècnica de Catalunya)	Projectes i treballs de fi de carrera i tesines, en format electrònic, dels estudiants de la UPC	< http://biblioteca.upc.edu/pfc/ >
DSpace Revistes (Universitat Politècnica de Catalunya)	Dipòsit dels articles de les revistes que es publiquen a la UPC en format electrònic	< https://eprints.upc.es:8443/revistes/ >

Font: <<http://archives.eprints.org/index.php?page=all&country=es>>.

5.2. E-prints in Library and Information Science (E-LIS)

En l'àmbit de la biblioteconomia i ciències de la informació el dipòsit temàtic amb més documents autoarxivats és *E-LIS* <<http://eprints.rclis.org/>>; es va crear el 2003 amb el propòsit de ser un dipòsit de documents especialitzats i actualment disposa de 3.236 documents arxivats. És el primer de caràcter internacional.

E-LIS ofereix la possibilitat de dipositar documents i de recuperar informació, doble funcionalitat que permet alhora ser dipositar i usuari (Arencibia, Santillana i Subirats, 2005; Subirats i Barrueco, 2004).

Els criteris bàsics per a l'aprovació d'un document és que estigui referit a la investigació en les àrees de LIS i ha d'estar complet i llest per integrar-se al procés de comunicació científica. L'autor-usuari s'ha de registrar i disposa d'una àrea de treball individual on introdueix les metadades i puja els documents en algun dels diversos formats acceptats.

TAULA 3. EXEMPLE D'UN REGISTRE I LES METADADES AL DIPÒSIT E-LIS.

ID CODE	177
Type:	Journal Article (Print/Paginated)
Deposited By:	Barrueco, José Manuel
Deposited On:	09 June 2004
Status:	Published
Refereed:	Yes
Public Domain:	No
Authors:	Barrueco Cruz, José Manuel and Subirats Coll, Imma
Title:	Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH): descripción, funciones y aplicación de un protocolo
Subjects:	I. Information treatment for information services
Year:	2003
Abstract:	[Spanish abstract] ...
Publication:	El Profesional de la Información
Volume:	12
Number:	2
Pages:	pp. 99-106
Publisher:	Swets Blackwell
Commentary on:	Commentary on UNSPECIFIED
Alternative Locations:	Alternative Locations UNSPECIFIED
Keywords:	Open archives, archivos abiertos, digital libraries, bibliotecas digitales
Language:	Spanish
Country:	EUROPE > Spain
References:	Shapiro, C; Varian, H. R. Information rules : a strategic guide to the network economy. Boston : Harvard Business School Press, 1999...

Font: <<http://eprints.rclis.org/archive/00000177/fullmetadata.html>>.

Els usuaris d'*E-LIS* poden navegar (per nom d'autor o editor, títol de llibre o revista, matèria o any) i fer cerques (ràpida, simple o avançada) a l'arxiu, veure els últims articles publicats o subscriure's a les alertes bibliogràfiques. Tant a través de la navegació com de la cerca, els usuaris poden veure les metadades associades a cada document i descarregar el text complet, excepte els que tenen restriccions d'accés.

5.3. Què suposen les iniciatives d'OA per a les biblioteques?

Els recursos documentals s'han desplaçat massivament cap als despatxos dels investigadors. Les biblioteques han de trobar el seu paper en aquest nou escenari, anunciat fa anys per la universalització de les comunicacions.

La migració del rol de les biblioteques es desplaçarà cap a:

- Preservació dels documents electrònics
- Creació i manteniment de dipòsits institucionals
- Establiment de normes i canals per a la difusió eficaç de continguts
- Garantir la qualitat de les metadades.

FIGURA 8. FORMULARI PER DONAR-SE D'ALTA AL DIRECTORI E-PRINTS.

Name:

Email:

Position:

Country:

Institution or Department:

Institution or Department URL:

Existing institutional or departmental archive(s), if any:
(Please include URL and description of each)

(It would be very helpful to other institutions if you could describe your current or planned institutional (or departmental) open-access provision policy below.)

View Current List of Institutions who have signed this Commitment: [Here](#)

Other things institutions can do to facilitate open access.

© 2005 EPrints.org   Use Google to search eprints.org:

Nota: Compromís institucional. «Per mitjà del present document, la nostra institució assumeix el compromís d'adoptar i implementar una política de provisió d'accés obert (accés *online* immediat, permanent, gratuït, de text complet, per a tots els usuaris potencials per tot el Web) a tota la nostra producció d'articles d'investigació avaluats prèviament per experts». Font: <<http://www.eprints.org/openaccess/policysignup/sign.php>>.

Ara es planteja el gran repte de com protegir els recursos digitals en un entorn que canvia amb rapidesa, tal com s'ha pogut fer amb els materials en suports tradicionals (per exemple vídeos analògics, cintes dades, aviat els CD-ROM, etc.) i garantir l'autenticitat i la integritat dels documents (sistemes de certificació).

En l'últim any, moltes institucions internacionals i també espanyoles s'han compromès a crear dipòsits digitals (*digital repositories*), sobretot en l'entorn universitari. De totes maneres, el principal enfocament d'aquests dipòsits és assegurar la captació i la descripció d'aquests recursos per poder-los recuperar posteriorment, principalment d'acord amb la iniciativa d'*Open Access*. Però són poques les institucions que han afrontat plenament el problema de la preservació a llarg termini (Keefer, 2005).

Les biblioteques (Bailey, 2005) han de gestionar aquest nou entorn documental de les institucions a què pertanyen; explorar i experimentar amb models alternatius de publicació i comunicació científica basades en l'accés obert aprofitant les oportunitats creades per les tecnologies d'Internet; i gestionar la migració dels vells sistemes de comunicació científica cap als nous sistemes que han de cobrir les necessitats actuals i la dels científics del futur.

Un component del paper de les biblioteques ha de ser el suport als autors i la gestió dels nous fons: suport a les noves revistes acollides a les iniciatives d'OA; examinar els acords de preus, *copyright* i llicència d'ús de qualsevol revista publicada comercialment en la qual contribueixi com a autor, avaluador o editor; controlar els costos i condicions d'accés amigables (com ara la cancel·lació de títols cars i de poc ús); fomentar la participació de la biblioteca en les reunions de departament i en seminaris per a graduats a fi de debatre sobre qüestions de comunicació científica; enviar originals a revistes de la seva disciplina que tinguin el reconeixement de SPARC, i treballar en els seus comitès editorials o avaluant articles per a aquestes revistes.¹¹

6. Conclusions

Les iniciatives d'*accés obert* suposen un canvi en la publicació, distribució i forma d'accés a la informació científica que ha obtingut un ampli suport a través de declaracions internacionals subscriïdes per institucions clau d'investigació en molts països desenvolupats.

El model de publicació que es basa en el fet que l'autor/institució suporti les despeses editorials presenta alguna incògnita pel que fa a la sostenibilitat. No obstant això, té avantatges considerables per als investigadors en termes de rapidesa de publicació, conservació de drets, visibilitat dels articles, transparència de tot el procés i nous sistemes d'avaluar-ne l'impacte.

L'autoarxivament és ja un moviment internacional amb ràpid desenvolupament que es concretarà en dipòsits que allotjaran la producció científica dels investigadors. Aquests dipòsits poden considerar-se una modalitat de biblioteca digital que ens emplacen a integrar-los en les nostres institucions.

Les biblioteques han de trobar el seu paper en aquest nou escenari, anunciat fa anys per la universalització de les comunicacions. El rol de les biblioteques es desplaçarà cap a la preservació dels documents electrònics; la creació i el manteniment de dipòsits institucionals; l'establiment de normes i de canals per a la difusió eficaç de continguts; garantir la qualitat de les metadades; oferir suport als autors i implicar-se en els fòrums sobre comunicació científica.

11. Association of Research Libraries. *Create Change* [en línia]. Novembre, 2003. Disponible a: <<http://www.createchange.org/>>. [Edició en castellà: *Creando cambio* [en línia]. Traducció de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. Disponible a: <<http://biblioteca.uned.es/lenya/bibliuned/live/docpdf/creando-cambio.pdf>>].

Bibliografia

- ANGLADA, Lluís; REOYO, Sandra. «Actividades open access de los consorcios del SELL y del CBUC». *El profesional de la información*, vol. 14, núm. 4 (2005), p. 280-285. Disponible a: <<http://www.elprofesionalde lainformacion.com/contenidos/2005/julio/280.pdf>>. [Consulta: 05.11.2005].
- ARENCIBIA JORGE, Ricardo; SANTILLÁN ALDANA, Julio; SUBIRATS COLL, Imma. «Iniciativas de acceso abierto en Ciencias de la Información y Documentación: evolución y perspectivas de E-LIS». *Revista Española de Documentación Científica*, vol. 28, núm. 2 (2005), p. 221-232.
- ASSOCIATION OF RESEARCH LIBRARIES; ASSOCIATION OF COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES; SPARC. *Create Change* [en línea]. Disponible a: <<http://www.createchange.org/>>. [Consulta: 10.01.2006]
- BAILEY, Charles W. «The role of reference librarians in institutional repositories». *Reference Services Review* [en línea], vol. 33, núm. 3 (2005), p. 259-267. Disponible a: <<http://eprints.rclis.org/archive/00004973/01/reflibir.pdf>>. [Consulta: 10.01.2006].
- BERLIN DECLARATION: Conference on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities [en línea]. Berlín, 20-22 octubre 2003. Disponible a: <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>>. [Consulta: 28.12.2005].
- BERLIN 2 OPEN ACCESS: Steps Toward Implementation of the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities Mai 12-13, 2004, CERN, Geneva [en línea]. Disponible a: <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-cern/index.html>>. [Consulta: 28.12.2005].
- BERLIN 3 OPEN ACCESS: Progress in Implementing the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Feb 28th - Mar 1st, 2005, University of Southampton, UK [en línea]. Disponible a: <<http://www.eprints.org/events/berlin3/index.html>>. [Consulta: 28.12.2005].
- BERLIN 4 OPEN ACCESS: Conference on Open Access within the tradition of the Berlin Declaration. March 29 - 31, 2006, Golm, Germany [en línea]. Disponible a: <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-golm/index.html>>. [Consulta: 28.12.2005].
- GADD, Elizabeth; OPPENHEIM, Charles; PROBETS, Steve. «2003 The Intellectual Property Rights Issues Facing Self-archiving Key Findings of the RoMEO Project». *D-Lib Magazine* [en línea], vol. 9, núm. 9 (setembre 2003). Disponible a: <<http://www.dlib.org/dlib/september03/gadd/09gadd.html>>. [Consulta: 05.11.2005].
- GALLART MARSILLAS, Núria. «El mercat de la revista científica digital: cinc anys d'evolució, 1999-2003». *Bibliodoc* (2003), p. 103-118.
- HARNARD, Stevan. *The self-archiving initiative: freeing the refereed research literature online* [en línea]. 2001. Disponible a: <<http://www.ecs.soton.ac.uk/~harnad/Tp/naturenew.htm>>. [Consulta: 18.11.2005].
- . «The Implementation of the Berlin Declaration on Open Access. Report on the Berlin 3 Meeting Held 28 February - 1 March 2005, Southampton, UK». *D-Lib Magazine* [en línea], vol. 11, núm. 3 (març 2005). Disponible a: <<http://www.dlib.org/dlib/march05/harnad/03harnad.html>>. [Consulta: 28.12.2005].
- ; BRODY, Tim. «Comparing the impact of Open Access (OA) vs. non-OA articles in the same journals». *D-Lib Magazine* [en línea], vol. 10, núm. 6 (2004). Disponible a: <<http://www.dlib.org/dlib/june04/harnad/06harnad.html>>. [Consulta: 05.11.2005].
- HITCHCOCK, Steve; CARR, Leslie; HALL, Wendy. *A survey of STM online journals 1990-95: the calm before the storm* [en línea]. 1998. Disponible a: <<http://journals.ecs.soton.ac.uk/survey/survey.html>>. [Consulta: 28.11.2005].

- INTERNATIONAL ASSOCIATION OF SCIENTIFIC, TECHNICAL AND MEDICAL PUBLISHERS. *STM Annual report October 2003 - September 2004* [en línia]. Disponible a: <<http://www.stm-assoc.org/members/index.php>>. [Consulta: 28.11.2005].
- KEEFER, Alice. «Preservación digital y depósitos institucionales». *El profesional de la información*, vol. 14, núm. 6 (2005), p. 404-406.
- MCVEIGH, Marie E. *Open access journals in the ISI citation databases: analysis of impact factors and citation patterns* [en línia]. Thomson Corporation, 2004. Disponible a: <<http://www.isinet.com/media/presentrep/essayspdf/openaccesscitations2.pdf>>. [Consulta: 05.11.2005].
- NELLY, Teresa Y. «The impact of electronic publications on promotion and tenure decisions». *Leading ideas* [en línia], núm. 10 (octubre 1999). Disponible a: <<http://www.arl.org/diversity/leading/issue10/tneely.html>>. [Consulta: 28.11.2005].
- NATIONAL INSTITUTES OF HEALTH. *Policy on Enhancing Public Access to Archived Publications Resulting from NIH-Funded Research* [en línia]. Disponible a: <<http://grants.nih.gov/grants/guide/notice-files/NOT-OD-05-022.html>>. [Consulta: 05.11.2005].
- OPEN SOCIETY INSTITUTE. *Open Access Publishing And Scholarly Societies. A Guide* [en línia]. Juliol, 2005. Disponible a: <http://www.soros.org/openaccess/pdf/open_access_publishing_and_scholarly_societies.pdf>. [Consulta: 30.12.2005].
- RESEARCH COUNCILS UK. *RCUK release open access policy proposals* [en línia]. Disponible a: <<http://www.rcuk.ac.uk/press/20050628-openaccess.asp>>. [Consulta: 28.12.2005].
- SOCIETY FOR SCHOLARLY PUBLISHING. Issue Status Report. Open Access: A Matter For Definition [en línia]. Juny 2004. Disponible a: <<http://www.sspnet.org/i4a/pages/Index.cfm?pageid=3571>>. [Consulta: 18.11.2005].
- SOMPEL, Herbert Van de; LAGOZE, Carl. «The Santa Fe Convention of the Open Archives Initiative». *D-Lib Magazine* [en línia], vol. 6, núm. 2 (febrer 2000). Disponible a: <<http://www.dlib.org/dlib/february00/vandesompel-oai/02vandesompel-oai.html>>. [Consulta: 18.11.2005].
- SUBER, Peter. *NIH Public-Access Policy. Frequently Asked Questions* [en línia]. Disponible a: <<http://www.earlham.edu/~peters/fos/nihfaq.htm>>. [Consulta: 05.11.2005].
- . *Bethesda Statement on Open Access Publishing* [en línia]. Juny 2003. Disponible a: <<http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>>. [Consulta: 28.12.2005].
- SUBIRATS COLL, Imma; BARRUECO CRUZ, José Manuel. «Un archivo abierto en ciencias de la documentación e información». *El Profesional de la Información*, vol. 13, núm. 5 (2004), p. 346-352.
- SWAN, Alma; BROWN, Sheridan. *Open access self-archiving: An author study* [en línia]. Technical Report, Joint Information Systems Committee (JISC), UK FE and HE funding councils. 2005. Disponible a: <<http://cogprints.org/4385/>>. [Consulta: 05.11.2005].
- THOMSON CORPORATION. *The Impact of Open Access Journals A Citation Study from Thomson ISI* [en línia]. 2004. Disponible a: <<http://scientific.thomson.com/media/presentrep/acropdf/impact-oa-journals.pdf>>. [Consulta: 05.11.2005].
- VAN MARLE, Gerard A. J. S. «Electronic serials publishing and its effects on the traditional information chain». *Serials*, vol. 7, núm. 1 (març 1994), p.17-28.

Més informació sobre accés obert i autoarxiu a: *Geotrópico* [en línia], vol. 1, núm. 2 (2003). Disponible a: <http://www.geotropico.org/1_2_Documentos_Berlin.html>. [Consulta: 28.12.2005].

Concepción Muñoz Tinoco. Doctora en Història per la Universitat Complutense de Madrid el 1968, i diploma de Documentalista per l'Escola Nacional de Documentalistes, de la Biblioteca Nacional de Madrid, el 1979.

Des de 1994 ha impartit cursos sobre els temes següents: gestió, fonts i recursos d'informació en ciències de la salut; recuperació i avaluació d'informació accessible des d'Internet en ciències de la salut en general, i per a la pràctica de la medicina basada en l'evidència, i «L'investigador com a productor i lector de la literatura científica: Com escriure un article científic?».

Participa de manera regular en congressos i jornades de l'especialitat amb l'aportació de 22 comunicacions i ponències. Ha impartit diversos seminaris i tallers i ha publicat 12 articles en revistes i dos llibres.

És membre del Consell de Redacció de la *Revista Espanyola de Documentació Científica* des de l'any 2000 i entre 1999 i 2003 va ser vocal de la Junta de la Sociedad Española de Documentación e Información Científica (CEDIC).

Des de 2003 és membre del comitè de la Biblioteca Virtual Agencia Laín Entralgo de la Conselleria de Sanitat de la Comunitat de Madrid.